

OPINIE UCZNIÓW NA TEMAT ZJAWISKA KOREPETYCJI NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH SZKÓŁ W PŁOCKU I SIERPCU

STUDENTS' OPINIONS ON PRIVATE LESSONS ON THE EXAMPLE OF SOME SELECTED SCHOOLS IN PŁOCK AND SIERPC

Mariola Szewczyk-Jarocka^{1(A,B,D,E,F)}, Anna Nowacka^{1(A,B,D,E,F)}

¹Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku, Instytut Nauk Ekonomicznych i Informatyki

Szewczyk-Jarocka M., Nowacka A. (2016), *Opinie uczniów na temat zjawiska korepetycji na przykładzie wybranych szkół w Płocku i Sierpcu*. Rozprawy Społeczne, 2 (10), s. 47-55.

Wkład autorów:

- A. Zaplanowanie badań
- B. Zebranie danych
- C. Dane – analiza i statystyki
- D. Interpretacja danych
- E. Przygotowanie artykułu
- F. Wyszukiwanie i analiza literatury
- G. Zebranie funduszy

Streszczenie

Problem korepetycji mimo upływu lat nie stracił nic ze swojej aktualności. Mimo, że zjawisko korepetycji jest powszechne, często ignoruje się jego skalę i problematyczność. Występuje ogromny rozdźwięk pomiędzy ich istnieniem w szarej strefie edukacji a pomijaniem ich w publicznej debacie. Celem niniejszego artykułu jest wskazanie motywów korzystania z korepetycji, ich zakresu oraz skali, negatywnych i pozytywnych skutków.

Słowa kluczowe: korepetycje, uczniowie, szkolnictwo średnie

Summary

The problem of private tutoring has lost none of its relevance despite the passage of years. Despite the fact that taking private lessons is still prevalent, its existence and scale seem to be quite often ignored. Further, there is an inconsistent approach to this existing educational grey zone; general consent and its ignoring in public discussion. The objection of the following paper is pointing to the motives of benefiting from taking private lessons, their advantages and disadvantages as well as the scale and extent of the phenomenon.

Keywords: private lessons, students, high education

Tabele: 9

Ryciny: 9

Literatura: 8

Otrzymano: 21.12.2015

Zaakceptowano: 16.02.2016

Wstęp

Korepetycje są zjawiskiem powszechnym, które występuje od dawna. Jednak jako problem społeczny w debacie publicznej lub literaturze istnieje od niedawna. Dopiero w latach 90. pojawiły się pierwsze publikacje UNESCO poświęcone w całości temu zjawisku oraz konsekwencjom jego istnienia. Literatura przedmiotu w tym zakresie jest bardzo uboga i sprowadza się do publikacji prasowych, kilku artykułów naukowych oraz publikacji E. Putkiewicz, która przeprowadziła badania na temat korepetycji wśród studentów.

Definicja korepetycji

Zjawisko korepetycji było różnie postrzegane i interpretowane na przestrzeni lat przez społeczeństwo. Po II wojnie światowej problem korepetycji był tematem tabu a szkoła prezentowana była jako instytucja idealna, która nie potrzebuje żadnej korekty. Wzrost zainteresowania usługami korepetycyjnymi odnotowano w latach 60. Przyczyn tego stanu rzeczy należy upatrywać we wprowadzeniu przez państwo punktów preferencyjnych na studia

wyższe dla młodzieży wywodzącej się ze środowisk robotniczych i chłopskich. Po 1989 r. korepetycje zaczęto traktować jako coś naturalnego i potrzebnego w uzupełnianiu braków kształcenia masowego młodzieży (Nowacka, Szewczyk-Jarocka 2011, s.476).

Korepetycje definiowane są jako płatne lekcje z przedmiotów nauczanych w szkołach. Do korepetycji zaliczamy więc: lekcje indywidualne, grupowe, zajęcia w (szczególnie popularnych na Dalekim Wschodzie) szkołach korepetycyjnych oraz kursy przygotowawcze na uczelnie (Putkiewicz 2005, s. 2).

C. Kupisiewicz uważa, że korepetycje to przykład bezpośrednich i zarazem jednostkowych kontaktów nauczyciela i ucznia. W trakcie nauczania jednostkowego uczeń realizuje określone zadania dydaktyczne indywidualnie, korzystając przy tym z bezpośredniej lub pośredniej pomocy nauczyciela (Kupisiewicz 2000, s. 29).

Korepetycje są definiowane przez M. Braya jako lekcje prywatne udzielane przez nauczyciela jednemu lub kilku uczniom, a także lekcje, kursy i zajęcia w specjalnie do tego powołanych szkołach wieczorowych, a nawet wakacyjnych (Bray 2012).

Adres korespondencyjny: Anna Nowacka, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku, Instytut Nauk Ekonomicznych i Informatyki, Nowe Trzypowo 55, 09-402 Płock, e-mail: anna.nowacka1@wp.pl, tel.: 24 366 54 08

Czasopismo Open Access, wszystkie artykuły udostępniane są na mocy licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-użycie niekomercyjne-na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0, <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

Przyczyny i skutki korepetycji

Przyczyn zjawiska korepetycji należy upatrywać w aspekcie kulturowym, pedagogicznym i ekonomicznym.

Czynniki kulturowe sprzyjają temu zjawisku w miejscach, gdzie w normach kulturowych zakorzeniona jest wiara w skuteczność ciężkiego wysiłku i dyscypliny oraz posłuszeństwo w stosunku do rodziców i nauczycieli. Dlatego też korepetycje rozpowszechnione są w krajach azjatyckich oraz na półwyspie Indyjskim.

Rozwój korepetycji może być spowodowany czynnikami pedagogicznymi, a przede wszystkim złymi doświadczeniami związanymi z edukacją szkolną. Może to wynikać z indywidualnych kontaktów z instytucjami edukacyjnymi albo ogólnej wiedzy o ich niewydolności.

Wśród istotnych czynników ekonomicznych mających wpływ na zjawisko korepetycji wymienia się: upublicznianie wyników kształcenia oraz miejsca zajmowane przez placówkę szkolną w rankingach. Szkoły współzawodniczą w staraniach o pozyskanie bardzo dobrych i dobrych uczniów, którzy przyczyniają się swoimi wynikami do wysokich ocen w rankingach placówek edukacyjnych. Rodzice też chcą posyłać swoje dzieci do renomowanych szkół, gdzie czasami porażki uczniów są traktowane jako ich prywatne sprawy, a lekiem na ich kłopoty są korepetycje, które najpierw pozwalają dostać się do wymarzonej szkoły, utrzymać się w niej i skończyć ją z dobrym wynikiem.

Zjawisko korepetycji niesie za sobą skutki, nie tylko społeczne i pedagogiczne, ale również ekonomiczne.

Korepetycje powodują przede wszystkim ograniczenie równego dostępu do wiedzy. Wśród młodzieży następuje podział na tych, którzy pobierają prywatne lekcje i na tych, którzy z nich nie korzystają. Wtedy rosną dysproporcje w wiedzy i umiejętnościach między tymi dwoma grupami uczniów.

Do negatywnych konsekwencji korepetycji można zaliczyć nadmierne budowanie wiary w moc pieniądza czyli przekonanie, że: „jak mogę zapłacić to mnie nauczą”. Tego typu postawa prowadzi do obniżenia spójności społecznej klasy czy grupy rówieśniczej.

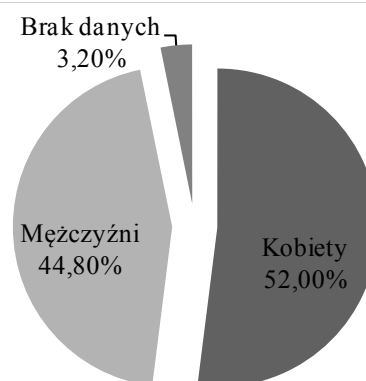
Należy również zwrócić uwagę na pewne pozytywne skutki korepetycji. Prywatne lekcje dają możliwość indywidualnego podejścia do ucznia i podnoszą jego wiarę w możliwość przyswojenia materiału. Zapewne uczą też większej dyscypliny, odpowiedzialności, wytrwałości i punktualności.

Charakterystyka badanej próby

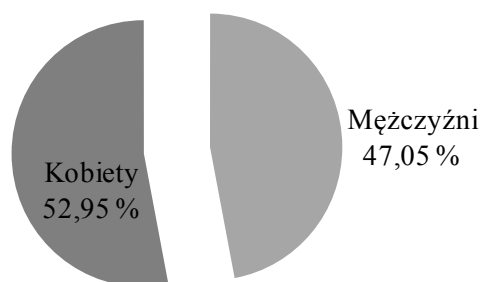
Badania ankietowe, które poddano analizie porównawczej przeprowadzono w wybranych szkołach średnich w Płocku oraz Sierpcu. Ankieta dostarczona uczniom do wypełnienia była jednakowa.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w styczniu 2012 roku, w trzech płockich szkołach średnich wzięło udział 250 maturzystów. 130 osób stanowiły kobiety, a pozostałe 112 osób to mężczyźni, 8 osób nie zaznaczyło przynależności do określonej płci (wykres 1).

Natomiast w badaniu ankietowym przeprowadzonym 15 listopada 2013 roku, w sierpeckiej szkole średniej wzięło udział 85 uczniów zarówno Technikum, jak i Liceum Ogólnokształcącego. 45 osób stanowiły kobiety, pozostałe 40 osób to mężczyźni (wykres 2).

Wykres 1. Płeć badanych respondentów w Płocku (w %)

Wykres 2. Płeć badanych respondentów w Sierpcu (w %)

Źródło: Opracowano na podstawie danych z pracy licencjackiej (Wiśniewski 2014, s. 33).

W jednym i w drugim przypadku w przeważającej mierze w badaniu uczestniczyły kobiety tzn. Płock – 52%, a Sierpc – 52,95%.

Tabela 1. Miejsce zamieszkania respondentów w płockich szkołach

Wyszczególnienie	Licznosc	Procent
Wieś	106	42,4
Miasto	128	51,2
Brak danych	16	6,4
Ogółem	250	100

W głównej mierze badani uczniowie zamieszkiwali miasta (51,2%), nieco mniej osób pochodziło ze wsi (42,4%). Spośród wszystkich badanych 6,4% osób nie odpowiedziało na to pytanie.

Tabela 2. Miejsce zamieszkania respondentów w sierpeckich szkołach

Wyszczególnienie	Liczność	Procent
Wieś	57	67,05
Miasto	28	32,95
Ogółem	85	100

Źródło: Opracowano na podstawie danych z pracy licencjackiej (Wiśniewski 2014, s. 33).

Większość uczniów uczęszczających do sierpeckich szkół pochodziła z terenów wiejskich (67,05%), natomiast z miasta - 32,95% badanych.

Tabela 3. Nazwa szkoły, do której uczęszczają badane osoby z Płocka

Wyszczególnienie	Liczność	Procent
III Liceum Ogólnokształcące im. M. Dąbrowskiej w Płocku	63	25,2
Zespół Szkół Technicznych nr 70 w Płocku	82	32,8
Zespół Szkół Ekonomiczno-Kupieckich im. L. Krzywickiego w Płocku	97	38,8
Brak danych	8	3,2
Ogółem	250	100

Spośród badanych 25,2% osób uczęszczało do III Liceum Ogólnokształcącego im. M. Dąbrowskiej w Płocku, nieco więcej, bo 32,8% do Zespołu Szkół Technicznych nr 70 w Płocku. Natomiast najwięcej badanych było uczniami Zespołu Szkół Ekonomiczno - Kupieckich im. L. Krzywickiego w Płocku - prawie 40% respondentów. 8 osób nie zaznaczyło odpowiedzi na to pytanie.

Spośród badanych (48,23%) osób uczęszczało do tej szkoły w trybie nauczania 4-letnim (Tech-

nikum), natomiast (51,77%) w trybie 3-letnim (Liceum Ogólnokształcące). Można zauważyć, że ilość osób uczęszczających rozłożyła się prawie po połowie. Jest to Zespół Szkół nr 1 w Sierpcu.

Tabela 4. Nazwa szkoły, do której uczęszczają badane osoby w Sierpcu

Wyszczególnienie	Liczność	Procent
Technikum	41	48,23
Liceum Ogólnokształcące	44	51,77
Ogółem	85	100

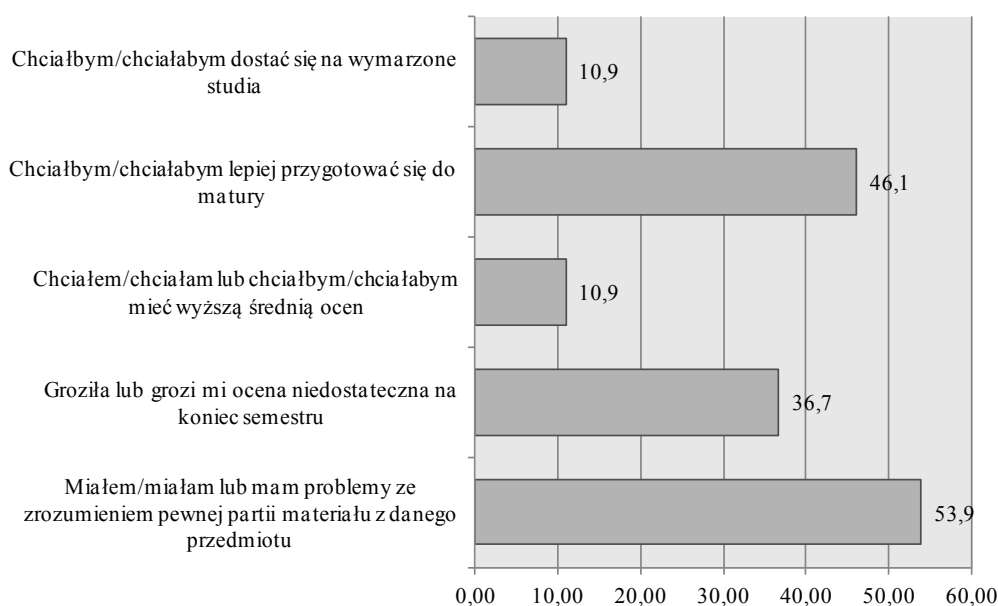
Źródło: Opracowano na podstawie danych z pracy licencjackiej (Wiśniewski 2014, s. 33).

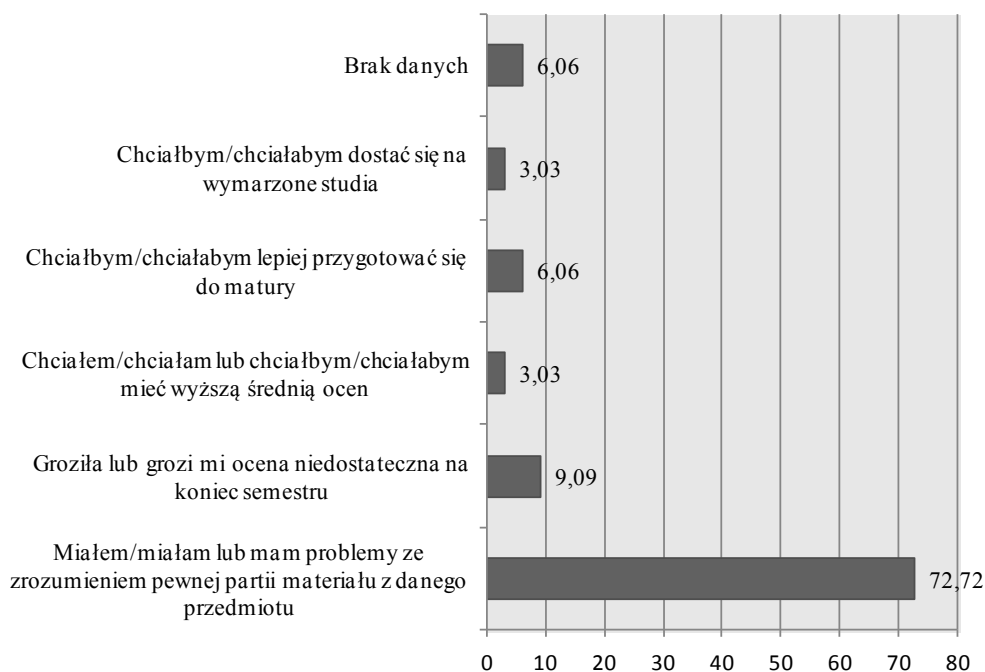
Powody uczęszczania na odpłatne korepetycje

Wraz z urynkowaniem edukacji rośnie rola prywatnych korepetycji. Upowszechnienie szkolnictwa średniego po reformie edukacji z 1999 r. mogło wygenerować dodatkowy popyt wśród uczniów na korepetycje. Zwiększenie się liczby uczniów szkół maturalnych, wprowadzenie zewnętrznych egzaminów maturalnych w 2005 r., nadejście społeczeństwa wiedzy sprawiły, że wykształcenie staje się „towarem”. Młodzież oraz rodzice przykładają dużą wagę do wykształcenia. Traktują je instrumentalnie, żywiąc przekonanie, że może ono pomóc w znalezieniu dobrej pracy, uzyskaniu wysokiego statusu społecznego, osiągnięciu wysokiej jakości życia.

Przeprowadzone analizy pomogą wskazać uwarunkowania zjawiska korepetycji, w tym przyczyny korzystania z tej formy dokształcania.

Ankietowani uczniowie na pytanie, jaka była motywacja uczęszczania na odpłatne korepetycje udzielili interesujących odpowiedzi (wykres 3 i 4).

Wykres 3. Powody uczęszczania na odpłatne korepetycje przez uczniów w Płocku

Wykres 4. Powody korzystania z odpłatnych korepetycji przez uczniów w Sierpcu

Źródło: Opracowano na podstawie danych z pracy licencjackiej (Wiśniewski 2014, s. 38).

Ponad połowa uczniów szkół średnich (53,9%) uczęszczała na prywatne lekcje, ponieważ miała lub ma problemy ze zrozumieniem pewnej partii materiału z danego przedmiotu. Kolejne motywy to: chęć lepszego przygotowania do matury (46,1%) oraz zagrożenie oceną niedostateczną na koniec semestru (36,7%). Najbardziej wymieniane powody korzystania z odpłatnych korepetycji to: chęć podwyższenia średniej ocen (10,9%) oraz dostanie się na wymarzone studia (10,9%).

Prawie 73% uczniów korzystało z korepetycji, z powodu problemów ze zrozumieniem materiału z danego przedmiotu. Znacznie rzadziej wymieniano: zagrożenie oceną niedostateczną na koniec se-

mestru (9,09%) oraz chęć lepszego przygotowania się do matury (6,06%). Jednak najmniej wybieraną opcją była chęć uzyskania wyższej średniej ocen (3,03%), a także możliwość dostania się na wymarzone studia (3,03%).

Porównując odpowiedzi uczniów wybranych średnich szkół płockich i sierpeckich należy zauważyć, że najczęstszym powodem korzystania z odpłatnych korepetycji przez uczniów wszystkich szkół był problem ze zrozumieniem partii materiału z danego przedmiotu (Płock – 53,9%, a Sierpc – 72,72%).

Inaczej wyglądają odpowiedzi poszczególnych grup uczniów (tabela 5).

Tabela 5. Powody uczęszczania na odpłatne korepetycje przez uczniów poszczególnych szkół w Płocku

Wyszczególnienie		Liceum Ogólnokształcące	Zespół Szkół Technicznych	Liceum Ekonomiczne
Miałem/miałam lub mam problemy ze zrozumieniem pewnej partii materiału z danego przedmiotu	Liczba	22	16	29
	% Grupy	52,38	51,61	55,77
Groziła lub grozi mi ocena niedostateczna na koniec semestru	Liczba	8	18	18
	% Grupy	19,05	58,06	34,62
Chciałem/chciałam lub chciałbym/chciałabym mieć wyższą średnią ocen	Liczba	7	1	3
	% Grupy	16,67	3,23	5,77
Chciałbym/chciałabym lepiej przygotować się do matury	Liczba	23	13	21
	% Grupy	54,76	41,94	40,38
Chciałbym/chciałabym dostać się na wymarzone studia	Liczba	8	1	3
	% Grupy	19,05	3,23	5,77

$\chi^2(2) = 11,92$ $p = 0,003$; $\chi^2(2) = 6,65$ $p = 0,036$, test istotny przy $p < 0,05$

Wynik testu Chi-kwadrat porównującego grupy był istotny (istotność $p < 0,05$). To oznacza, że odpowiedzi na powyższe pytanie istotnie się różnią w zależności od grupy. Uczniowie Liceum Ogólnokształcące znacznie rzadziej korzystali z korepetycji z powodu zagrożenia oceną niedostateczną (19,05%) niż uczniowie Zespołu Szkół Technicznych (58,06%) i Liceum Ekonomicznego (34,62%). Natomiast istotnie częściej uczniowie Liceum Ogólnokształcącego wymieniali powód: chęć dostania się na wymarzone studia – 19,05% niż uczniowie Zespołu Szkół Technicznych (3,23%) i Liceum Ekonomicznego (5,77%).

Taki rozkład odpowiedzi może oznaczać, że uczniowie liceów ogólnokształcących częściej uczęszczają na korepetycje, aby dobrze zdać maturę i dostać się na wymarzone studia. Tę tezę potwierdzają również wyniki badania przeprowadzonego przez E. Putkiewicz wśród studentów (Putkiewicz 2005, s. 102). Uczniowie średnich szkół o profilu zawodowym korzystają z odpłatnych lekcji, aby zrozumieć partie materiału z którą mieli problem i poprawić ocenę niedostateczną z danego przedmiotu.

Zasadniczo różnią się motywacje uczęszczania na korepetycje w różnych typach szkół. Być może uczniowie liceów ogólnokształcących mają bardziej sprecyzowane plany dotyczące dalszej edukacji i dlatego też ich argumentacja różni się od pozostałych grup.

(10,0%) wśród uczniów Liceum. Uczniowie Technikum nie wskazali takich powodów korzystania z odpłatnych lekcji.

Rozkład odpowiedzi może oznaczać, że uczniowie Technikum korzystają z korepetycji z dwóch głównych powodów tj. nie rozumienie partii materiału oraz zagrożenie oceną niedostateczną. Natomiast uczniowie Liceów Ogólnokształcących biorą również pod uwagę chęć dostania się na wymarzone studia, aby lepiej zdać maturę czy też uzyskać wyższą średnią ocen. Być może jest tak, że dysfunkcje systemu edukacyjnego są bardziej widoczne w liceum, gdzie uczeń z wysokim statusem silnie motywowana do wysokich osiągnięć na zewnętrznych egzaminach. Presja wysokich osiągnięć przy obniżonej sprawności systemu edukacyjnego może sprawiać, że uczniowie tych szkół w głównej mierze korzystają z prywatnych lekcji. W technikach nacisk na wyniki jest mniejszy, częściej lokowana jest tam młodzież z niższym statusem, co obniża popyt na korepetycje (Długosz 2012, s. 97).

Ponadto miejsce zamieszkania jest także istotnym czynnikiem wpływającym na korzystanie z płatnych lekcji przez uczniów. Zdecydowanie częściej „korki” biorą uczniowie w większych miastach niż mniejszych. Mniejsze środowiska mają raczej niższe aspiracje życiowe niż większe i to raczej dotyczy klasy średniej, które zdecydowanie częściej występują w dużych miastach. Grupa ta częściej dąży

Tabela 6. Powody korzystania z odpłatnych korepetycji przez uczniów poszczególnych szkół w Sierpcu

Wyszczególnienie		Liceum Ogólnokształcące	Technikum
Miałem/miałam lub mam problemy ze zrozumieniem pewnej partii materiału z danego przedmiotu	Liczba	18	6
	% Grupy	90,0	100,0
Groziła lub grozi mi ocena niedostateczna na koniec semestru	Liczba	3	1
	% Grupy	15,0	16,6
Chciałem/chciałam lub chciałbym/chciałabym mieć wyższą średnią ocen	Liczba	1	0
	% Grupy	5,0	0,0
Chciałbym/chciałabym lepiej przygotować się do matury	Liczba	2	0
	% Grupy	10,0	0,0
Chciałbym/chciałabym dostać się na wymarzone studia	Liczba	2	0
	% Grupy	10,0	0,0

Źródło: Opracowano na podstawie danych z pracy licencjackiej (Wiśniewski 2014, s. 39).

Uczniowie Technikum w (100%) korzystali z odpłatnych korepetycji z powodu problemów ze rozumieniem partii materiału z danego przedmiotu. W przypadku uczniów Liceum Ogólnokształcącego takiej odpowiedzi udzieliło 90% ankietowanych. Natomiast pozostałe powody uczęszczania na korepetycje to: zagrożenie oceną niedostateczną na koniec semestru (16,6%) uczniowie Technikum oraz (15,0%) uczniowie Liceum Ogólnokształcącego. Kolejny powód to również chęć uzyskania wyższej średniej (5,0%), lepsze przygotowanie się do matury (10,0%) oraz dostanie się na wymarzone studia

do utrzymania *status quo* poprzez inwestycje w wykształcenie. Należy również wziąć pod uwagę fakt, że młodzież w większych miastach częściej pojawia się w lepszych szkołach, w których musi utrzymywać odpowiedni poziom, nierzadko przy pomocy właśnie prywatnych lekcji (Długosz 2012, s. 97).

Przedmioty, z których udzielano korepetycji

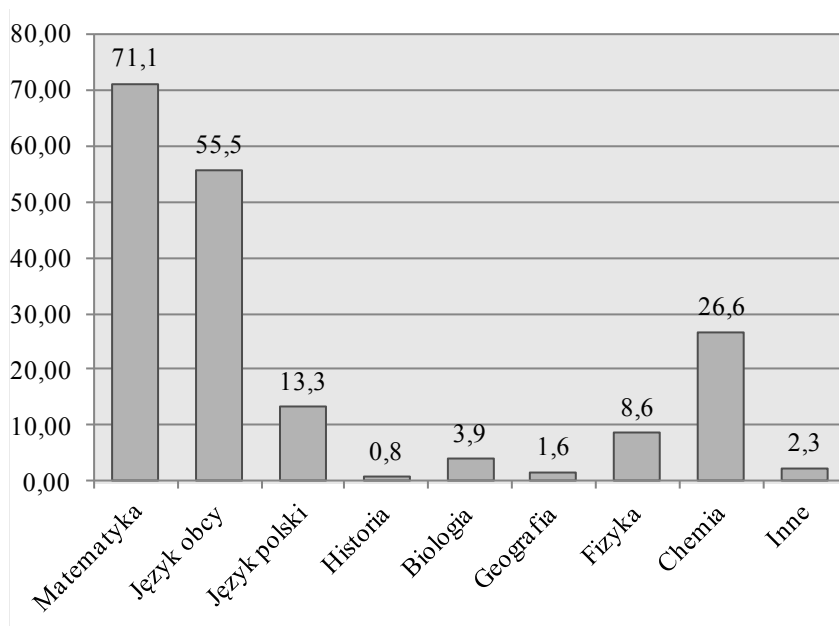
Wprowadzenie obowiązkowej matury z matematyki w 2010 roku spowodowało lęk wielu maturzystów przed tym przedmiotem. Badania po-

twierdzą, że wielu uczniów ma problemy z tym przedmiotem. Może świadczyć to o tym, że nauczanie matematyki w szkołach pozostawia wiele do życzenia lub że wymagania egzaminacyjne nie przystają do poziomu nauczania. Preferencje uczniów w zakresie pobieranych korepetycji przedstawiono na wykresie 5 i 6.

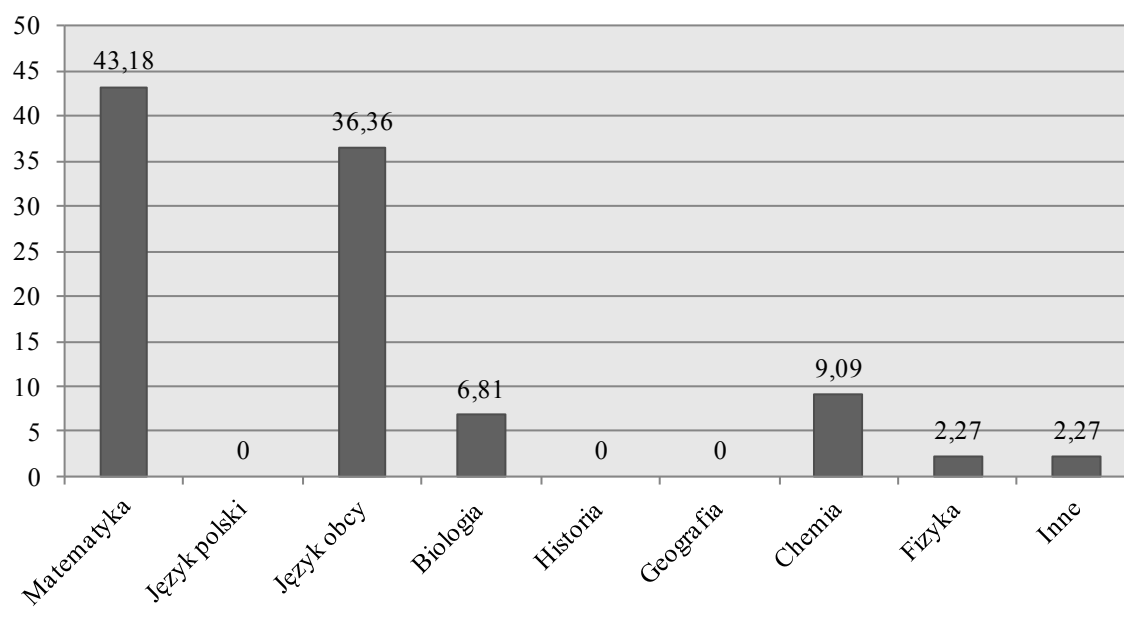
Największy odsetek respondentów uczęszczał na korepetycje z matematyki (71,1%), języka obcego (55,5%) oraz chemii (26,6%).

Największy odsetek uczniów korzystał z korepetycji z matematyki (43,18%), języka obcego (36,36%), chemii (9,09%) oraz biologii (6,81%).

Porównując wyniki badań przeprowadzonych w wybranych płockich i sierpeckich szkołach średnich okazuje się, że największy odsetek uczniów korzystał z korepetycji z matematyki i języka obcego. Popularność korepetycji z matematyki wynika z faktu, że wielu uczniów ma problemy z jej zrozumieniem. Poza tym prywatne lekcje z tego przed-

Wykres 5. Przedmioty, z których udzielano płatnych korepetycji w Płocku

Wykres 6. Przedmioty, z których udzielano odpłatnych korepetycji w Sierpcu
Źródło: Opracowano na podstawie danych z pracy licencjackiej (Wiśniewski 2014, s. 40).

miotu mogą być związane z koniecznością zdawania matury. Podobnie sytuacja może wyglądać z korepetycjami z języka obcego.

Źródła informacji o korepetycjach

Analiza odpowiedzi uczniów na temat źródeł informacji o odpłatnych lekcjach oraz częstotliwości korzystania z nich dostarczyła ciekawych wniosków (tabela 9).

Pomimo, że uczniowie korzystali najczęściej z pomocy znajomych przy znalezieniu korepetytora,

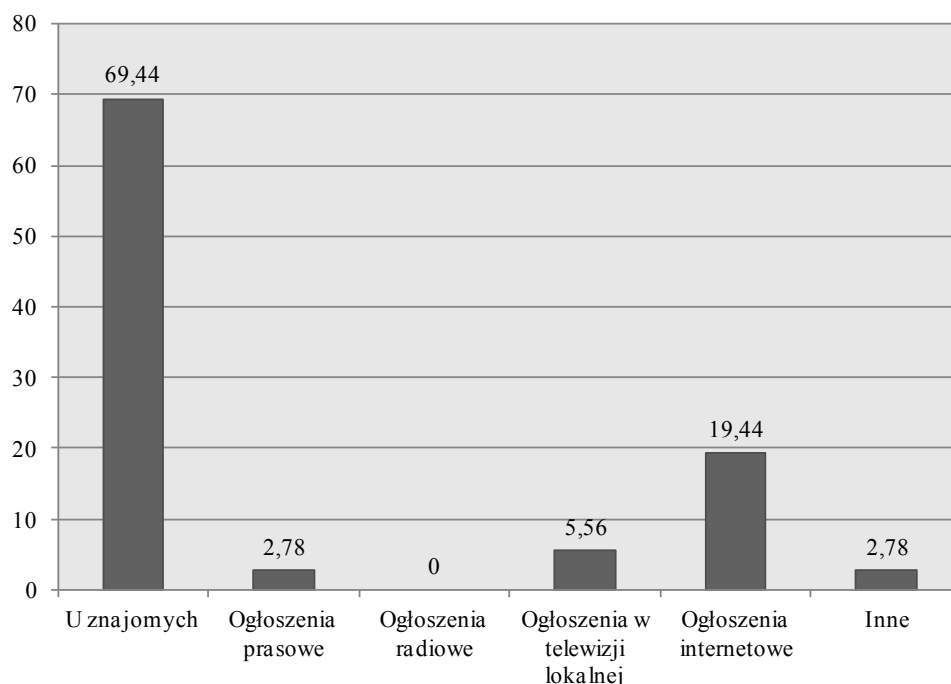
to wynik testu Chi-kwadrat porównującego grupy wskazuje, że uczniowie uczęszczający na odpłatne lekcje często lub bardzo często poszukiwali informacji o korepetycjach przede wszystkim w ogłoszeniach prasowych. W pozostałych przypadkach nie odnotowano istotnych zależności.

Natomiast w Sierpcu sytuacja kształtowała się następująco. Badani uczniowie w przeważającym stopniu szukali informacji dotyczących korepetycji wśród znajomych. Odpowiedzi tej udzieliło niecałe (70%) respondentów (wykres 7).

Tabela 9. Źródła informacji o korepetycjach a częstotliwość korzystania z odpłatnych korepetycji w Płocku

Wyszczególnienie		Bardzo rzadko	Rzadko	Często	Bardzo często	Ogółem
U znajomych	Liczba	17	31	47	8	103
	% Grupy	16,50	30,10	45,63	7,77	100,00
Ogłoszenia prasowe	Liczba	1	1	6	5	13
	% Grupy	7,69	7,69	46,15	38,46	100,00
Ogłoszenia radiowe	Liczba	0	0	1	1	2
	% Grupy	0,00	0,00	50,00	50,00	100,00
Ogłoszenia w telewizji lokalnej	Liczba	0	0	0	1	1
	% Grupy	0,00	0,00	0,00	100,00	100,00
Ogłoszenia internetowe	Liczba	3	10	21	4	38
	% Grupy	7,89	26,32	55,26	10,53	100,00
Inne	Liczba	1	1	4	1	7
	% Grupy	14,29	14,29	57,14	14,29	100,00

Chi² (3) = 20,47 p = 0,00, test istotny przy p<0,05

Wykres 7. Źródła informacji dotyczących korepetycji w Sierpcu

Źródło: Opracowano na podstawie danych z pracy licencjackiej (Wiśniewski 2014, s. 41).

Pozostałe, równie popularne źródła pozyskiwania informacji to: ogłoszenia internetowe (19,44%) oraz ogłoszenia w telewizji lokalnej (5,56%). Najmniejszą popularnością okazały się ogłoszenia prasowe (2,78%) oraz ogłoszenia inne (2,78%). Natomiast żaden z badanych uczniów nie korzystał z ogłoszeń radiowych (0,0%) jako źródła informacji o korepetycjach.

Osoby udzielające korepetycji

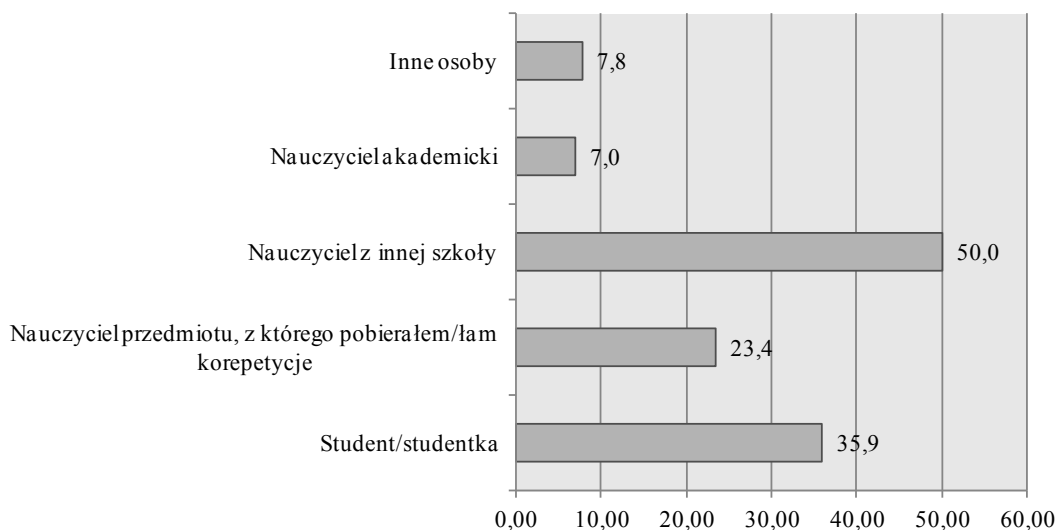
Wykresy 8 i 9 kim byli korepetytorzy ankietyowanych uczniów. Badania wskazują, że najczęściej w roli korepetytorów występują nauczyciele z innej szkoły.

Połowa respondentów wskazała nauczycieli z innej szkoły. Okazuje się, że 23,4% badanych pobierało

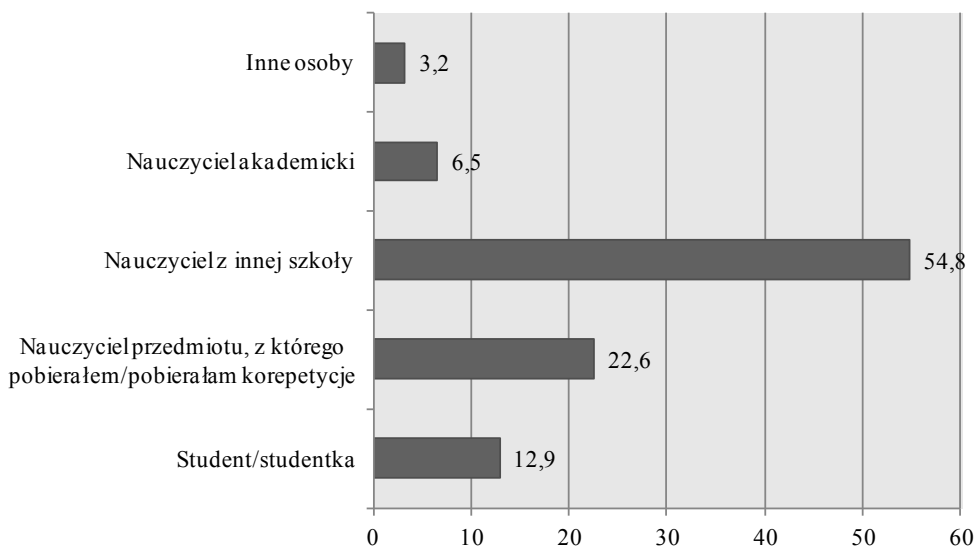
korepetycje u swoich nauczycieli. Drugą pod względem liczby wskazań grupę korepetytorów stanowią studenci (35,9%). Niestety duży odsetek nauczycieli przedmiotu lub nauczycieli z innej szkoły i nauczycieli akademickich jako korepetytorów to negatywny aspekt zjawiska korepetycji. Popularność studentów jako korepetytorów może świadczyć o tym, że duży odsetek badanych szukał tańszych form korepetycji indywidualnych. Lekcje udzielane przez studentów są często o połowę tańsze od tych udzielanych przez nauczycieli.

Podobnie sytuacja wyglądała w wybranych szkołach średnich w Sierpcu. Najczęściej korepetytorami ankietyowanych byli nauczyciele z innej szkoły (54,8%).

Niespełna ¼ respondentów korzystała z korepetycji u swojego nauczyciela (22,6%). Pozostałe

Wykres 8. Osoby udzielające korepetycji uczniom szkół średnich w Płocku

Wykres 9. Osoby które udzielają korepetycji uczniom szkół średnich w Sierpcu
Źródło: Opracowano na podstawie danych z pracy licencjackiej (Wiśniewski 2014, s. 42).

grupy osób nie cieszyły się już tak dużym zainteresowaniem. Z pomocy oferowanej przed studenta/studentki korzystało (12,9%), nauczyciela akademickiego (6,5%) oraz innej osoby zaledwie (3,2%) uczniów.

Zdaniem E. Putkiewicz korepetycje udzielane przez nauczycieli sprzyjają rozwojowi korupcji. Prywatne lekcje pobierane u nauczycieli i pracowników uczelni wynikają z pewnej tradycji, która nakazuje tworzenie kontaktów, układów, neutralnej życzliwości i korzystnej atmosfery, na razie bez oczekiwania ewidentnych zachowań korupcyjnych (Szewczyk-Jarocka, Nowacka, 2012).

Zakończenie

Rozkwit osobliwego zjawiska korepetycji związany jest masą czynników: kulturowych, pedagogicznych i ekonomicznych. Skutki korepetycji mogą mieć zarówno charakter pozytywny, np. indywidualne podejście korepetytora do ucznia, poznanie jego możliwości oraz lepsze przyswajanie materiału przez ucznia. Jak i negatywny tzn. rozwarstwienie społeczeństwa, nierówny dostęp do edukacji i w związku z tym mniejsze szanse na rynku pracy.

Z przeprowadzonej analizy porównawczej badań, które miały miejsce w wybranych płockich i sierpeckich szkołach średnich wynika, że ponad połowa uczniów szkół średnich uczęszczała na odpłatne lekcje. Respondenci najczęściej wskazywali dwa główne powody korzystania z korepetycji: problemy ze zrozumieniem pewnej partii materiału oraz chęć lepszego przygotowania się do egzaminu maturalnego.

Badana zbiorowość nie jest reprezentatywna dla ogółu polskich szkół. Jednak pewne wnioski można odnieść do całej populacji.

Literatura:

1. Bray M. (2012), *Korepetycje – cień rzucany przez szkoły*. Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa.
2. Długosz P. (2012), *Korepetycje maturzystów pogranicza w latach 2008-2011*. Kultura i Edukacja, nr 2 (88), s. 88-106.
3. Kupisiewicz C. (2000), *Dydaktyka ogólna*. Oficyna Wydawnicza „Graf Punkt”, Warszawa.
4. Nowacka A., Szewczyk-Jarocka M. (2011), *Korepetycje jako szara strefa edukacji we współczesnej gospodarce otwartej – badania własne*, W: J. Grzywacz, S. Kowalski (red.), *Przedsiębiorstwo w otoczeniu gospodarczym. Przestępczość gospodarcza*. Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku, Płock, s. 473-483.
5. Putkiewicz E. (2005), *Korepetycje – szara strefa edukacji*. Analizy i Opinie, Instytut Spraw Publicznych, nr (56) 12.
6. Putkiewicz E. (2005), *Korepetycje - szara strefa edukacji*. Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
7. Szewczyk-Jarocka M., Nowacka A. (2012), *Korepetycje – współczesny problem szkolnictwa średniego w Polsce*. Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku, Płock.
8. Wiśniewski M. (2014), *Korepetycje jako szara strefa edukacji na przykładzie Zespołu Szkół Nr 1 w Sierpcu*. Praca licencjacka, PWSZ, Płock.